

AFZIEN IN HET VEEN, SAPPELEN IN DE WOL

Afzien in het veen, sappelen in de wol, zo zou je leven en overleven van de Veenendaalse familie **de Fluiter** in de 17^e, 18^e en 19^e eeuw kunnen typeren. Dat gold trouwens voor de meeste families in die tijd. De werkdagen waren lang, het inkomen laag, de gezondheid wankel, de sterfte hoog en de voorzieningen schaars. Hoewel, in de 17^e eeuw, was de familie vermoedelijk in betere doen dan in de twee eeuwen die daarop volgden.

Uit het archief van het Veenraadschap blijkt dat de allereerste de Fluiter die ik op het spoor ben gekomen (Jan Willemsz Fluijter) in 1622 veengrond in bezit had dan wel had gepacht en enige tijd Veenraad was. Een van zijn zoons was later Directeur en Controleur in dienst van het Veenraadschap.

Veengenoten

Veenendaal is omstreeks 1546 ontstaan omdat er rijkelijk turf viel te steken uit een laag veen die op sommige plaatsen 6,5 meter dik was. Personen die minstens 8 morgen veen in bezit hadden of 16 morgen hadden gepacht waren Veengenoten of geërfden. Tijdens een jaarlijkse bijeenkomst kozen ze uit eigen kring zeven Veenraden, bestuurders. Deze werden geacht alle maatregelen te treffen die nodig waren voor een ongestoorde productie en afvoer van de turf. Daartoe werden ettelijke resolutiën ingediend en aangenomen. De Veenraden inspecteerden periodiek het veengebied dat onder hun gezag viel, maar lieten het eigenlijke werk over aan een cameraar, een directeur, een controleur en een secretaris, die jaarlijks werden (her)benoemd. De genoemde Jan Willemsz Fluijter was in zijn tijd blijikbaar één van die geërfden en gedurende enige tijd ook Veenraad.

Verslag van een inspectie in 1622 door Jan Willemsz Fluijter en anderen

Dit

verslag van wat "Oculair inspectie nemen" werd genoemd, dus het in ogenschouw nemen van de situatie, vond ik in het archief van de Veenraden.

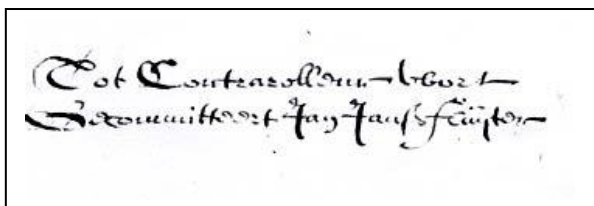
Den tweden july 1622 hebben samentelycke Veenraden geweest in Venendael om oculair inspectie te nemen van ieder ende Velthuijser buijrsteech mitsgaders van cade beginnend van deselve stege ende werkende tot aen de Velthuijser dijck toe. Ende hebben voor eerst bevonden de buijrsteech heel leech ende vol slencken ten westen ende oversulcke geordoneert dat men de leeghte so hooch sal maecken als ist hoochste van dien ende op sulcke breete als die van outs geweest is. Jan Willemsz Fluijter, Celeman van Ommeren, Sweer Goijertsz

So: Seger van Aernhem ende Cornelis Geurtsz Ros sullen elck achter haer lant gelijcke kae maecken offe anders de Geersteegh helpen hoochen ende maecken ijder acgter sijn lant dat water van Velthuijsen ende Lunteren daer over bij hooch water niet en comt lopen.

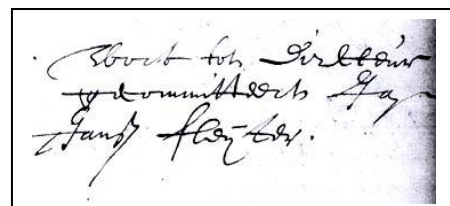
Hierna volgt een verdere opsomming van werkzaamheden die door met name genoemde veengenoten moeste worden uitgevoerd.

Jan Jansz Fluijter: contrarolleur en drecteur van de werken

In 1653 en 1654 viel Jan Jansz Fluijter in de prijzen. Hij werd in 1653 gecommiteerd tot Contrarolleur (Controleur) en een jaar later tot Directeur van de werken. Of je blij moest zijn met zo'n benoeming is de vraag. Weigeren kon je eigenlijk niet en er was veel kommer en kwel in het veen. Als directeur moest je achter de veengenoten aanzitten om er voor te zorgen dat afspraken werden nagekomen en het nodige onderhoud aan waterlopen, bruggen, schutten en kades werd uitgevoerd.. Dat blijkt ook wel uit de geciteerde inspectie, die vele gebreken aan het licht bracht en leidde tot een waslijst van uit te voeren zaken met daarbij de namen van degenen die het moesten doen.

Hier lezen we: Tot contrarolleur wort gecommiteert Jan Jansz Fluijter

Hier lezen we: Wort tot Directeur gecommiteert Jan Jansz Fleijter

Hier een citaat uit het Veenraadarchief dat aangeeft wat van de directeur verwacht wordt.
Item zal den directeur oock goede opsicht nemen, dat het arbeidsvolck neerstich getrouw sij in haren arbeit, ofte soo hij anders bevindt ende hemluiden sulcks overwijsen can, sal hij hem dat aen haer bedongen loon afcorten.

We zien dat de naam zowel als Fluijter maar ook als Fleijter wordt geschreven.

Ik neem aan dat deze Jan Jansz Fluijter een zoon is van de eerder genoemde Jan Willemsz Fluijter. Echt bewijs ontbreekt. De doop en trouwboeken van Veenendaal gaan niet verder terug dan tot 1676. Jan Jansz Fluijter wordt in 1657 en 1665 vermeld op de presentielijst van de Veengenoten die meededen aan de stemming voor de verkiezing van de Veenraden, de Cameraars, de Rekenmeesters, de Directeurs, de Controleurs en de Kerkmeesters.

Verder blijkt deze Jan Jansz pachter te zijn van bruggeld, in 1657. In het Veenraadschaparchief lezen we:

"Noch is gepacht het bruggeld voor gelijke tijt, enis ingeset bij Jan Jansz Fluijter voor dartig gulden boven een stuijver op ijder gulden tot ransoes enis daervoor pachter gebleven".

In het register van de luid-en begraafgelden van Veenendaal wordt Jan Janz twee keer vermeld:

"Den 24ste mert 1653 een kynt van Jan Jansz Fluijter begraven in de keck de gerechtigijt van de kerck komt 0-4st-0." (De kosten bedroegen dus 4 stuiver.)

In 671: *"Den selfden dito (den 28ste)Jan Jansz Fluijter komt de kerck 0-4-0"*

We weten dus zeker dat Jan Jansz Fluijter in 1671 nog leefde.